

УДК 338.657

Петрович Й.М., Кулініч Т.В.
Національний університет “Львівська політехніка”,

РЕФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

© Петрович Й.М., Кулініч Т.В., 2003

Проаналізовано умови оптимального поєднання структурної, інвестиційної та інноваційної складових забезпечення успішної реалізації нової стратегії реформування та розвитку промислового виробництва в Україні.

The conditions of structural, investment and innovational components' optimum integration for maintenance of new reforming and development strategy's successful realisation on the industrial manufacture in Ukraine are analysed at the article.

За оцінками міжнародних експертів ще на початку 90-х рр. ХХ ст. Україна володіла настільки великим виробничим та інтелектуальним потенціалом, що могла забезпечити своєму народу нормальний рівень життя і зайняти достойне місце серед світової спільноти. Але через невдале ринкове реформування був допущений спад виробництва більше як на 2/3 до рівня 1990 р., в результаті чого наша країна за рівнем життя народу зайняла майже останнє місце в першій сотні держав світу.

На сьогодні провідною ланкою економіки України залишається промисловий комплекс, підприємствами якого принесена більш як половина прибутку, у ньому зайнята 1/5 частина населення країни, 1/3 основних фондів і понад 40% оборотних коштів [1, с. 34, 65, 67, 84, 202, 342]. Тому для забезпечення стійкого економічного росту країни стає абсолютно необхідним розроблення і впровадження ефективної стратегії реформування та розвитку вітчизняної промисловості.

Будь-які успішні стратегічні зміни вимагають оцінки можливостей і загроз, адекватної структури об'єкту і вибору кращих шляхів досягнення поставлених цілей. В цьому плані необхідно оцінити сучасний стан та можливі перспективи розвитку промислового виробництва в Україні, його місце і роль у вітчизняній економіці, оптимальність його внутрішньої структури, ресурсну забезпеченість та інноваційність.

Аналіз динаміки основних макроекономічних показників у взаємозв'язку з розвитком української промисловості дозволяє зробити висновки про причини її теперішнього стану, а також оцінити останні тенденції, що сформувались (табл. 1).

Серед низки макроекономічних показників чільне місце належить валовому внутрішньому продукту (ВВП) як остаточному результату виробничої діяльності і базовому індикатору економічного розвитку держави. Згідно з інформацією, зведеною в табл. 1, починаючи з 1990 р. до 1999 р., спостерігалась тенденція до зменшення реального ВВП, і тільки з 2000 р. — почалось його зростання, яке продовжилось і в 2001 р. Однією із причин цього стало те, що після світової фінансової кризи 1998 р. в Україні розпочалося поступове заміщення імпортової продукції товарами власного виробництва, підкріплений заходами стимулювання вітчизняного товаровиробника.

Вперше за роки незалежності України тільки з 2000 р. річна відсоткова зміна (рвз) реального ВВП стала позитивною і становила 5,9%. Далі ця позитивна тенденція збереглась: у 2001 р. номінальний валовий внутрішній продукт становив у фактичних цінах 201927 млн. грн., а реальний ВВП за рік збільшився на 9,1%.

Таблиця 1

**Динаміка окремих макроекономічних показників та їх вплив на розвиток
промислового виробництва в Україні**

Показники	Роки								
	1990	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Валовий внутрішній продукт									
номінальний, млн. грн.	258,8**	12038	54516	81519	93365	102593	130442	170070	201927
темп зміни у % до попереднього року	–	77,1	87,8	90,0	97,0	98,1	99,8	105,9	109,1
реальний, рвз	–	– 22,9	– 12,2	– 10,0	– 3,0	– 1,9	– 0,2	5,8	9,1
у % до 1990 р.	100	54,4	47,8	43,0	41,7	40,9	40,8	43,2	47,1
Основні фонди									
номінальні, у факт. цінах на кінець року, млрд. грн.	852**	–	10865**	843,0	866,0	824,0	837,0	829,0	838,0
реальні, рвз	3,1	– 0,4	– 0,4	0,2	0,8	1,3	0,7	1,0	1,1
у т.ч. виробничі ОФ									
номінальні, у факт. цінах на кінець року, млрд. грн.	–	–	6980**	521	522	522	524,0	529,0	521
реальні, рвз	–	–	– 0,6	– 1	– 1,5	0,1	0,4	0,9	– 1,5
Промислове виробництво, реальне, рвз	– 0,1	– 27,3	– 12,0	– 5,1	– 0,3	– 1,0	4,0	12,4	14,2
Сільськогосподарське виробництво, реальне, рвз	– 8	– 16,5	– 3,6	– 9,5	– 1,9	– 9,8	– 5,7	– 5,1	5,0
Валові інвестиції, % ВВП	–	35,3	26,7	22,7	21,5	20,7	19,8	20,1	20,8
Капіталовкладення на розвиток економіки України:									
номінальні, млн. грн.	31,114**	228**	937,8**	12557,3	12400,6	13958,2	17552	23629	26744
реальні, рвз	1,9	– 23,0	– 28,5	– 22	– 8,8	6,1	0,4	14,4	17,2
% до ВВП	18,6	18,9	17,2	15,4	13,3	13,6	13,5	13,9	13,2
з них за об'єктами промислового призначення:									
номінальні, млн.грн.	22,402**	123,4*	557,3**	8098,3	8141,3	9598,8	10387,0	16304,0	19255,7
у % до загального обсягу	72	54,1	59,4	64,5	65,7	68,8	70,2	69,0	72,0
Прямі іноземні інвестиції									
номінальні, \$ млн. (за даними НБУ)	–	483,5	896,9	1438,2	2063,6	2781,7	3247,9	3865,5	4406,2
реальні, рвз	–	64	85,5	60,4	43,5	34,8	16,8	19,0	14,0

Примітки: *рвз = річна відсоткова зміна; ** за 1990 р. — дані у млрд. крб.; за 1994 — 1995 рр.— у трлн. крб. [2; 3; 4]

Для промисловості кризовий період було подолано в 1999 р., коли негативна динаміка змінилася на позитивну. За 1999 р. обсяг промислової продукції зріс на 4 %, за 2000 р. — на 12 %, за 2001 р. — на 14 %. В 2001 р. зокрема високими темпами росту відзначались обробна промисловість (+16,5%). У 2000 р. було відновлено рівень виробництва 1996 р, а у 2001 р. — 1995 р.

Позитивна тенденція попереднього року продовжилась і в січні — квітні 2002 р., хоча темпи зростання ВВП дещо зменшилися і становили лише +4,1 % порівняно з 2001 р. (+9,1 %). З промислових видів економічної діяльності (ПВЕД) обсяги доданої вартості продовжили зростати тільки у обробній промисловості (+4,0 %).

На загальному фоні національної економіки за задіяними ресурсами і результатами виробництва промисловість є найефективніше. Про це свідчить той факт, що її частка у прибутку вітчизняних підприємств (більше ½ від загал. суми) є значнішою, ніж в усіх задіяних ресурсах (промисловими підприємствами освоєно 41,9 % усіх інвестицій в основний капітал [5, с. 169]). Крім того, набагато вищою порівняно з іншими ВЕД є продуктивність праці на промислових підприємствах.

Аналіз результатів фінансової діяльності підприємств України показав, що 62 % з них були прибутковими і одержали 38,2 млрд. грн. прибутку, решта — 38 % були збитковими і допустили збитків на 22191 млн. грн.[6, с. 145]. Сальдований фінансовий результат від

Таблиця 2
Прибутки і збитки у промисловості,
(млрд.грн.) [5, с. 65, 66]

Показник	Роки				
	1996	1997	1998	1999	2000
Прибуток	9,2	10,5	9,5	14,4	16,1
Збиток	1,8	2,6	7,0	7,0	8,7
Прибуток за вирахуванням збитку	7,4	7,9	2,5	7,4	7,4

звичайної діяльності до оподаткування (ФРЗДдО) в цілому по Україні у 2001 р. склався позитивним й становив 17,1 млрд. грн., з яких 49,7 % припало на промисловість (8,5 млрд. грн.). За порівнянням з даними табл. 2 видно, що ФРЗДдО промислових підприємств за 2001 р. збільшився порівняно з 2000 р. (7,4 млрд.грн.) та навіть перевищив рівень 1997 р. (7,9 млрд. грн.). Отже, лише в 2001 р. затрати виробництва почали зменшуватись, порівняно з обсягами виготовленої продукції. Причому найкращих фінансових результатів у 2001 р. серед ПВЕД досягли підприємства обробної промисловості — 6,7 млрд. грн., значна частка яких (40 %) припадає на металургію та оброблення металу [6, с. 146]

Незважаючи на тенденцію щодо зменшення збиткових підприємств по промисловості взагалі (з 42,2 % — у 2000 р. до 41,1 — у 2001 р.), значний відсоток виробників

Таблиця 3
Рентабельність промислової продукції, %, [5, с. 65, 104-106]

Галузі промисловості	Роки				
	1996	1997	1998	1999	2000
Вся промисловість	8,9	5,7	6,3	9,1	4,8
Електроенергетика	12,9	12,4	16,5	14,1	0,3
Паливна	18,3	12,8	16,6	22,8	15,1
Металургія	2,3	0,1	0,4	6,4	10,1
Хімічна	7,4	1,2	3,8	4,3	4,7
Машинобудування	10,4	4,9	5,1	7,5	0,4
Деревообробна і паперова	7,7	3,4	2,7	6,6	3,9
Будівельних матеріалів	3,7	1,4	1,5	0,8	5,0
Легка	1,6	4,3	4,2	1,9	0,1
Харчова	12,1	7,4	6,8	7,3	3,7

електроенергії, газу та води (60,1%) і підприємств добувної промисловості (54,2%) є такими, що одержали збиток. За підсумками року рівень рентабельності операційної діяльності промислових підприємств становив лише 3,7 %.

Взагалі, після зростання в 1999 р. до 9,1 % рентабельність промислового виробництва за 2000 р. знизилася майже наполовину (табл. 3), хоча в 2001 р. цей спад припинився і рентабельність залишилась на попередньому рівні (+4,8 %).

Низький рівень рентабельності промислового виробництва є істотною загрозою для сучасних позитивних тенденцій і викликаний цілою низкою причин, головною з яких є “важка” структура промислового виробництва, в якій переважають енергоємні сировинні галузі (табл. 4), отримана Україною в спадщину ще з часів Радянського Союзу.

Таблиця 4

Структура промислового виробництва України в 1990 — 2000 рр. (%) [4; 7]

Галузі	Роки						
	1990	1993	1995	1997	1999	2000	2001
<i>Електроенергетика</i>	2,9	10,1	11,4	18,9	16,3	12,2	**
Паливна	7,4	9,3	13,2	12,3	11,4	10,1	**
Металургійна	9,4	18	21,9	23,3	26,0	29,9	20,8
Машинобудування	28,2	19,4	16,0	13,2	13,8	13,2	12,1
<i>Легка</i>	11,2	6,1	2,7	1,4	1,4	1,6	1,6
Харчова	22,9	19,2	15,0	12,9	15,2	17,4	17,9
Інші	18,0	17,7	19,8	18,1	15,9	15,6	**

Примітка. ** За 2001 р. ряд даних за галузями відсутній через перехід в статистиці до іншої класифікації — за видами економічної діяльності (ВЕД); порівняння структури промисловості за ВЕД наведено додатково у табл. 5.

Матеріал табл. 4 дає змогу наочно прослідкувати негативні зміни у внутрішній структурі промислового виробництва з перекосом в бік “важких” галузей. Так, на прикладі металургії — найбільш енергоємної галузі, яка використовує майже 40 % електроенергії та природного газу, що споживаються промисловістю, — видно, що з 1990 р. до 2000 р. спостерігалось зростання її частки в промисловості з 9,4 до 29,9 %, хоча вже в 2001 р. вона зменшилась до 20,8 %. Для порівняння — у США, Великобританії, Франції та Німеччині частка металургійного комплексу в промисловості коливається на рівні 4 — 7 %. Паралельно відбувалось негативне зменшення більше ніж вдвічі частки машинобудування в структурі промисловості (від 28,2 % — в 1990 р. до 12,1 — в 2001 р.) та в 7 разів — легкої промисловості (від 11,2 % — в 1990 р. до 1,6 — в 2001 р.), що аж ніяк не свідчить на користь позитивних структурних змін.

Розпочати формування більш прогресивної структури промислового виробництва України можна лише на основі відповідної державної промислової політики, яка має полягати у забезпеченні випереджувальних темпів зростання обсягів наукоємної продукції машинобудування, для якого характерний високий рівень технологій, а також легкої та деревообробної промисловості, які зможуть давати швидкий обіг капіталу, при збереженні темпів зростання у базових галузях (зокрема таких, як металургійна і хімічна), а також при зниженні питомих сировинних і енергетичних затрат.

Наразі все ж таки маємо деякі позитивні зрушення в плані пришвидшення темпів зростання обсягів випуску продукції машинобудування і хімічної промисловості, а також певний структурний перерозподіл доданої вартості на користь обробної промисловості при скороченні частки добувної промисловості, тобто покращання структури ПВЕД за рахунок випереджального розвитку галузей, які випускають кінцеву продукцію, порівняно з галузями, які випускають проміжну продукцію (табл. 5).

Додатковим свідченням негативних структурних пропорцій в економіці і високої витратоємності українських підприємств є те, що співвідношення проміжного споживання і ВВП у випуску товарів та послуг є досить високим і за останні 10 років коливалось від 54,9% до 60,7% на користь проміжного споживання. Так, у 2000 та у 2001 рр. частка проміжного споживання у випуску у фактичних цінах становила 57,5% (проти 56,3% у 1999 р.).

Таблиця 5

**Розподіл та зміна обсягів випуску промислової продукції
за окремими видами економічної діяльності [1]**

Види економічної діяльності (ВЕД)	Темпи приросту обсягів випуску продукції, % до поперед. року		Структура обсягів випуску за ВЕД у 2001 р., %
	2000р.	2001р.	
Вся промисловість	13	14	100
<i>Добувна промисловість</i>	6	3	11,1
<i>Обробна промисловість</i>	17	17	74,9
Харчова промисловість та переробка сільськогосподарської продукції	23	18	17,9
легка промисловість	36	14	1,6
Виробництво деревини та виробів з деревини	56	28	1,2
Целюлозно-паперова промисловість, поліграфічна промисловість, видавнича справа	32	18	2,5
Виробництво коксу та продуктів нафтопереробки	-8	54	6,5
Хімічна і нафтохімічна промисловість	9	11	6,6
Виробництво інших неметалевих мінеральних виробів	8	11	3,5
Металургія та оброблення металу	21	5	20,8
Машинобудування	15	19	12,1
<i>Виробництво та розподіл електроенергії, газу та води</i>	-2	3	14,0

Для промислових підприємств, які через особливості технології виробництва та наявності внутрішнього обороту відрізняються найбільшою витратоємністю, ситуація виглядає загрозливою (табл. 6). За окремими ПВЕД у 2000 р. частка проміжного споживання становила 74,8% у видобуванні вугілля і торфу, 72,4% — у текстильній та шкіряній промисловості. 106,9% — у виробництві коксопродуктів, 82,6% — у

Таблиця 6

Витратомісткість окремих галузей економіки України

Галузі	Питома вага проміжного споживання у випуску, у %		
	1998р.	1999р.	2000р.
Промисловість	72,9	72,4	74,2
Сільське господарство	63,7	61,1	56,9
Будівництво	50,9	52,4	57,7

нафтопереробленні, 74,1% — у металургії, 81,9% — у теплопостачанні [4, с. 173, 179, 180].

За порівнянням з іншими країнами, негативним явищем є також висока енергоємність української продукції. Так, на одиницю ВВП у нас витрачається в 3,6 раза більше електроенергії, ніж в Польщі [8, с.25]. Надто

високою є частка промисловості в загальному обсязі споживання електроенергії [5, с. 88]. Промислові підприємства, по-перше, поглинають більше ніж 60% від електроенергії,

спожитої в країні, а, по-друге, ця частка за останні роки не має тенденції до зменшення (у 2001 р. — 61% або 83 млрд. кВт. год.). Зарадити процесам збільшення виробничих витрат (частки проміжного споживання) у промисловості можливо лише застосування контрзаходів: підвищенням інноваційної активності підприємств та запуском на них нових економічних технологічних циклів.

Ще однією, можливо найважливішою складовою успішних стратегічних зрушень в промисловості України, є правильний розподіл капіталовкладень у достатньому обсязі. Враховуючи дані табл. 1, темпи приросту капіталовкладень на розвиток економіки України, починаючи з 1998 р., закінчили стрімке падіння, і вже в 2000 — 2001 рр. почали швидко зростати, відповідно, на 14,4% і 17,2% до попереднього року. Однак їх обсяг не можна назвати великим та, навіть, достатнім. Про це свідчить, наприклад, їх частка в обсязі ВВП, яке не є високою і вже 6 років тримається приблизно на одному рівні (13 — 14% від ВВП України). Приблизно те саме можна сказати про стабільно низьку частку валових інвестицій в обсязі ВВП, яка вже 8 років поспіль утримується на рівні близько 20%.

Натомість позитивною можна назвати тенденцію до зростання відсотка капіталовкладень у об'єкти промислового призначення, яка після кількох років падіння у 1994 р. почала зростати і лише в 2001 р. досягла рівня 1990 р. — тепер становить 72% від загального обсягу інвестицій в основний капітал країни (табл. 1).

Взагалі останніми роками спостерігається покращання технологічної структури інвестицій в основний капітал, що має позитивно сказатись на діяльності промислових підприємств (табл. 7).

Таблиця 7

**Технологічна структура інвестицій в основний капітал
(у % до загального обсягу) [6, с. 169; 7, с. 214]**

	Роки							
	1985	1990	1995	1996	1997	1998	2000	2001
Будівельно-монтажні роботи	50	44,3	66,2	59	56	51	43,0	42,2
Машини, обладнання, інструменти і інвентар	41	42,6	27,1	34	36	41	49,1	50,6
Інші капітальні роботи і витрати	9	13,1	6,7	7	8	8	7,9	7,2

Можна сказати, що відбулось повернення до результатів 1990 р., а за капіталовкладеннями у машини, обладнання і інструмент — сьогоднішню структуру можна назвати навіть більш оптимальною. Так, у 2001 р. більше ніж половину (50,6 %) усіх інвестицій використано на придбання машин та обладнання для будівництва нових та технічне переоснащення діючих об'єктів (проти 27 % у 1995 р.).

У звітному році значну частку (41,9 %) усіх інвестицій в основний капітал освоєно промисловими підприємствами. (табл. 8). При цьому більше ніж половину цих інвестицій освоєно підприємствами обробної промисловості. Інвестиційне привабливими були харчова промисловість, металургія та машинобудування. Майже третину загального обсягу капітальних вкладень у розвиток промислового виробництва спрямовано у добувну промисловість, насамперед у видобування кам'яного вугілля, нафти, природного газу.

У 2001 р. позитивна динаміка зростання обсягів інвестицій в основний капітал характерна майже для усіх промислових видів економічної діяльності. Найбільших темпів

зростання інвестицій досягнуто у тих ПВЕД, які забезпечують високий або швидкий рівень віддачі використаних коштів, зокрема у таких, як: виробництво коксу та продуктів нафтопереробки (162,4 %), деревини та виробів з деревини (160,0 %) та виробництво інших неметалевих мінеральних виробів (будматеріалів, скловиробів) (142,0 %).

Позитивним для розвитку економіки України взагалі та промисловості зокрема є те, що, порівняно з 2000 р. у 2001 р. майже вдвічі більше коштів спрямовано у розвиток підприємств та організацій, що займаються фундаментальними і прикладними дослідженнями та експериментальними розробками [6, с. 170]. Показовим є також те, що проти 2000 р. значно зросли (більше ніж в 1,5 раза) обсяги вкладень у сферу інформатизації.

Позитивна динаміка капітальних вкладень у промисловість за останні роки, починаючи з 1998 р., забезпечує у цілому задовільне підтримання виробничо-технічного апарату цієї галузі, про що свідчать позитивні темпи приростів основних виробничих фондів, починаючи з 1998 р. (табл. 1). Лише у 2001 р. ситуація трохи погіршилась — 521 млрд. грн. проти 529 млрд. грн. у 2000 р.

Таблиця 8

Інвестиції в основний капітал промислових підприємств [5]

Промислові види економічної діяльності	Освоєно за 2001 рік		
	млн. грн., у факт. цінах	у % до заг. підсумку	у % до 2000р.
Промисловість	13650,5	100,0	113,3
Добувна промисловість	4233,7	31,0	107,1
Обробна промисловість	7084,1	51,9	118,0
Харчова промисловість та перероблення сільськогосподар.	2186,8	16,0	110,9
Легка промисловість	161,3	1,2	89,2
Виробництво деревини та виробів з деревини	108,2	0,8	160,0
Целюлозно-паперова, поліграфічна промисловість; видавнича справа	351,9	2,6	138,9
Виробництво коксу та продуктів нафтопереробки	770,2	5,6	162,4
Хімічна та нафтохімічна промисловість	700,5	5,1	128,5
Виробництво гумових та пластмасових виробів	117,4	0,9	124,5
Виробництво інших неметалевих мінеральних виробів	322,4	2,4	142,0
Металургія та оброблення металу	1421,7	10,4	105,1
Машинобудування	940,4	6,9	109,1
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	2332,8	17,1	111,5

Високий ступінь спрацювання і старіння основних фондів (понад 51% на початок 2002 р.) диктує необхідність їх інтенсивнішого оновлення заміною новими, більш ефективними засобами виробництва. Саме процес оновлення ОФ дозволяє реалізувати інноваційну модель стратегічного розвитку країни, тобто матеріалізувати НТП як засіб економічного та соціального прогресу.

У 2000 р. відбулося позитивне зрушення в інноваційній діяльності у промисловості, а саме — перехід від тривалого спаду до піднесення, про що свідчать дані табл. 9. У 2001 р. ця позитивна тенденція тривала: кількість підприємств, які впроваджували інновації, зросла і становила 1503, хоча їх частка у загальній кількості промислових підприємств залишилась низькою (14%) [1]. Позитивні тенденції з'явилися і у впровадженні нових технологічних процесів (у 2001 р. — на 1421 підприємствах).

Показники інноваційної діяльності в промисловості України у 1995 — 2000 рр.
[5, с. 459 — 462; 7, с.118, 443 — 444, 446]

Показники	Роки					
	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Кількість промисл. підприємств, що впроваджували інновації	4657	1729	1655	1503	1376	1491
Інноваційні витрати в промисловості (млрд.грн.)	2,2	1,37	1,03	1,17	1,1	1,7
Впровадження нових технологічних процесів	2936	2138	1905	1348	1203	1403
Кількість створених нових типів техніки, найменувань	498	407	335	268	266	335
Кількість освоєних у виробництві нових видів продукції, найменувань	11472	9822	10379	10796	12645	15323
Кількість освоєних нових видів продукції машинобудування, найменувань	641	543	468	393	341	469

Після спаду в освоєнні виробництва нових видів продукції, що тривав до 1996 р., розпочався підйом, який став особливо стрімким у 2001 р. (19484 найменування). В цьому процесі, в свою чергу, є значна заслуга тих нових видів продукції, які були освоєні в машинобудуванні.

З 2000 р. почали також зростати інноваційні витрати у промисловості, зокрема на придбання засобів виробництва, виконання НДДКР та на маркетинг і рекламу. Але для ефективного функціонування промисловості важливо, щоб інвестування її інновацій було розумним. На сучасному етапі реформування економіки України, це треба розуміти таким чином, що не в усі існуючі промислові підприємства доцільно вкладати інвестиції. При структурній перебудові промисловості, реструктуризації підприємств, диверсифікації виробництва неможливо уникнути виведення з дії частини наявних виробничих потужностей, закриття (ліквідації) підрозділів і навіть цілих підприємств, безперспективних за критеріями економічної ефективності, конкурентоспроможності та екологічної безпеки. І чим швидше це буде зроблено, тим краще.

Світовий досвід доводить, що жодна з країн світу, навіть найрозвинутіша, не ставить своєю метою досягнення ефективної конкуренції за всім асортиментом продукції, яку вона може виробляти. Пріоритетом є тільки ті сектори економіки, які мають умови для одержання конкурентних переваг на світовому ринку [9], які можуть бути виділені, враховуючи кон'юнктури світового і внутрішнього ринків, аналізу та перспектив розвитку ПВЕД та наявності певних факторних умов, зокрема, схильності до швидкого підвищення конкурентоспроможності більшості видів своєї продукції.

Крім вибору найбільш ефективних та перспективних ПВЕД з погляду їхньої інноваційності та доцільності капіталовкладень стратегія реформування та розвитку промислового виробництва, на нашу думку, має зосередитись на таких проблемах, як:

- структурна перебудова промисловості в інтересах забезпечення економічної та оборонної безпеки держави;
- досягнення економічно доцільних між- і внутрішньогалузевих пропорцій промислового розвитку;
- формування і розвиток внутрішнього ринку промислової продукції;
- інтеграція у світові державні структури, приєднання до ГАТТ/СОТ;
- створення сприятливих умов для впровадження інвестицій в промисловості;
- впровадження у виробництво ресурсозберігаючих технологій;

- нормативно-правове забезпечення державної промислової політики;
- скорочення обсягів товарообмінних операцій;
- розвиток підприємництва як основи формування середнього класу і організації нових робочих місць.

1. Україна в цифрах — 2001 р. / Держкомстатистики України. — К., 2002. 2. Макроекономічна ситуація у 2000 — 2001 рр. / Цінні папери України. — 2000. — № 29 (117). — С. 13. 3. Моніторинг інвестиційної діяльності в Україні. Додатки. — 2000. — № 1. 4. Статистичний бюлетень за січень — травень 2002 р. / Держкомстатистики України. — К., 2002. — С. 170, 177. 5. Статистичний щорічник України за 2000 рік / Держкомстат України. — К., 2001. 6. Статистичний бюлетень за січень — червень 2002 р. / Держкомстатистики України. — К., 2002. 7. Статистичний щорічник України за 1998 рік / Держкомстат України. — К., 1999. 8. Герасимчук М. Тенденції розвитку промисловості України на сучасному етапі // Економіка України. — 2002. — С. 24 — 28. 9. Перестюк Б., Перестюк Л. Формування державної промислової політики // Економіка України. — 2001. — № 6 — С. 35 — 38.

УДК 338.012:339.188.4

А.А. Плахута

Восточноукраинский национальный
университет им. В. Даля

УПРАВЛЕНИЕ СБЫТОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ ПРОЕКТИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ ЛОГИСТИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА

© Плахута А.А., 2003

Своєчасний збут — запорука ефективної роботи усіх підприємств. Особливу увагу приділено аналізу сучасного стану збутової діяльності на підприємствах. Запропоновано організаційно-інформаційну модель процесу реалізації продукції.

Timely sale is the condition of effective enterprises work of all of appearances. Special attention spared to analysis of sale at the enterprises. organization information model of sale products has been offered.

Логистика обладает активным интегрирующим потенциалом, способным связать воедино и улучшить взаимодействие между такими базовыми функциональными сферами предприятия, как снабжение, производство, маркетинг, дистрибуция, организация продаж. *Логистический менеджмент* на предприятии представляет собой совокупность средств и форм управления процессом товародвижения на стадиях закупка-производство-сбыт для достижения целей и задач логистической системы и поддержания системной устойчивости предприятия на рынке.

Сбыт готовой продукции — важнейшая составная часть логистической деятельности предприятия. Одной из главных задач предприятия в условиях рынка является обеспечение эффективности сбыта. Для достижения этого, промышленное предприятие, прежде всего, должно исследовать рынок, определить структуру спроса и приспособить к нему свой ассортимент продукции, выбрать наиболее эффективные каналы сбыта и товародвижения. Постоянное планирование ассортимента и выбор рациональных каналов сбыта является для